

Izhaja trikrat na teden - šestih izdajth, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje popoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnštvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Zjutranje izdanje).

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnštvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnštvu.

Neplačanih pism ne sprejema le uredništvo ne upravnštvo.

Oglesi in postavnice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Vočkrat po pogodbi. — Večje orke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice, „Goriška Tiskarna“ A. Gabrček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ se „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v splošnih obsekih 5 do 8 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 30 kr. peti-vedica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabrček (odgov. Iv. Meljavac) tiska in zal.

Po dnevih „narodnega žalovanja“.

I.

Beležili smo pojav za pojavom, kako se je razvijal pri nas v Gorici „lutto nazionale“ po umorjenem nesrečnem italijanskem kralju Umberto I, kateri „lutto“ je dobil svoj vrhunec pretekli četrtek v cerkvi sv. Ignacija na Travniku.

Polagoma je raslo „žalovanje“ in po agitaciji je naraslo končno v veliko manifestacijo po imenu, v resnici v veliko demonstracijo.

Da so Italijani pri nas, kolikor jih je, sočustvovali z italijanskim narodom v kraljestvu ob tako nečutenem zločinu, tega jim ne more nihče vzeti za zlo, obsojati pa se mora na vsaki način dejstvo, da so porabili to izredno priliko, ob kateri bi se imeli porajati le pojavi srčnih čutil, vzbujenih po grozodejstvu umora jednega najboljših ljudi na svetu — v politiško demonstracijo!

Italijanski „caporioni“ kakor drugodi tako tudi pri nas so kovali železo, dokler je bilo toplo. Listi in sožalnice so prekipevali „italijanski“ čutil, občinstvo pa se je preganjalo, naj razobesi kar največ znakov žalosti, da bo odeto v črno zadnje italijansko okence v Gorici ter da bo tako „lutto nazionale“ popoln, impozanten. Kar se je dalo storiti, so storili in dosegli konec nameranih uspehov v prej navedeni cerkvi, kjer so se ob navzočnosti goriških Italijanov raznih veroizpovedanj dvigale „lagrime e preci alla benedetta memoria di Umberto I Re d'Italia“. Ob trtvaškem odru, okičenem z znaki s vojske vladajoče rodbine, so se počutili zopet enkrat javno tako „italijansko“, kakor ne kmalu prej. Ta pojav kakor marsikateri drugi poprej so nas navdajali v hipih z mislijo, da nismo več v Avstriji! Zato je imel prav neki Slovenec, ki je v četrtek popoldne vskliknil: Te dni smo bili v Italiji!

In kako lepo zvito, nekam prikrito, skrito za „italijanske podanike“ in pa za „la gioventù“, po vrhu se za „pompiere“, se je izvršila demonstracija, nekam skrito in vendar tako očito! Nikak officiosus jim ne bode oči-

tal ničesa. Gorica v svojem merodajnem italijanskem delu je storila navidezno le svojo dolžnost, v resnici pa je bila ta dolžnost daleč presežena ter izrabljena v drugo svrhu! Vlada „ne vidi nič ne slisi nič“, marveč tiči tako nekako na vseh koncih in krajih pod uplivom italijanstva. Dopustila si je celo poziv italijanskega lističa „Il Friuli Orientale“, da naj stori svojo dolžnost ter razobesi zastave v znak žalovanja. Radi tega so b a j e na okrajnem glavarstvu komaj pričakovali, kedaj da pride ordre za razobesanje zastav. Ko je došel težko pričakovani ukaz, so bili nagli na delu, kakor ne kmalu, in brzo smo videli, kako so se z javnih cesarskih postopij upletale črno-zolte zastave med črne znake „italijanskega lutto nazionale“ potem, ko so listi iz kraljestva hvalisali na vse načine, kako da „Italia irredenta“ slavi Umberto in italijanstvo bolj od združene Italije.

Označevali so „lutto nazionale“ v Gorici tako prav, kakor mi, ki živimo tu.

Vlada je dopustila vse. Dopustila je, da ob tej priliki so se čutili naši italianissimi prave pravce italijanske podanike, dopustila jim je misli, da se vendar enkrat združijo s svojo „domovino“, da „Regione Giulia“ pade kakor zrelo jabolko v naročje malega Vittoria Emanuela II. Vse to je kazalo njihovo obnašanje in ravnanje, posebno pa pisava njihovih listov in sožalnice! „Il Friuli Orientale“ ni zaman pisal dolgih navdušenih člankov o ranjem kralju, kakor bi bil ta gospodar na Gorisko-Gradiščanskem, ni zaman navduševal mlado in staro za „lutto nazionale“ za to, da izrazijo jasno in javno, da Gorica je „italijanska“. Italijani so mu sledili, in v četrtek je mogel vsklikniti: Gorica je storila svojo dolžnost. Povdarjali se mu je zdelo potrebno, da je storila svojo dolžnost posebno, kar se tiče italijanstva! S temi besedami je bil zadosti označen namen „narodnega žalovanja“!

Vse to se je godilo pred našimi očmi na naših slovenskih tleh. Zato je bila ta demonstracija silno izzivanje slovenskega naroda na Goriskem. Italijani so pokazali ob tej priliki, da oni so gospodarji položaja v deželi tako daleč, da se smejo šopiriti celo

ob taki priliki kot „Italijano“, in to kar javno in očito! Kazali so to pol, kako imajo na vrviči vlado, kako jim ta sledi čez dno in stran do obmejne Idrije in se daleč, daleč čez, pokazali so pa s tem ob enem na m, da nimamo misliti na nikak preobrat na bolje, marveč naj se kar pripravljamo, da z njimi vred nas nekega lepega dne objame mati Italija ter spremeni naše potomce v potomce Romula in Rema!

„Italijansko“ srce Gorice se je nagibalo v dnevih žalovanja od hipa do hipa bolj proti Italiji, „Il Friuli Orientale“ v svoji črni obleki je prihajal med nas kot pravi „italijanski“ žalovatelj ves čas, dokler niso položili v Pantheonu kralja k večnemu počitku, zadnji dan pa je bil že tako daleč proti Rimu s svojimi čutili, da mu jih je moral vendar nekaj zapleniti državni pravdnik ter ga je tako potegnili nazaj v „neodrešeni del domovine“.

Da nam ne more biti vse ječno, kaj se godi na naših tleh od strani naših najzagriženejših nasprotnikov, je umevno samo po sebi. Ne moremo gledati več dalje, kako lepo je obrneno srce naših Italijanov proti Rimu in kako zija njihov žep proti Dunaju, kateri jim polni vlada z denarjem, težko prisluženim po ubogem slovanskem kmetu v naših primorskih pokrajinah. (V žalvalo zato se jej pripeti, da mora vsiliti v prav sitnih trenotkih celo javno po tem ali onem officiosusu podrezati tega ali onega visokega dostojanstvenika, kakor na primer zadnjič dr. Pajerski prvi priprav za proslavljenje 400-letnice združenja naše srečne dežele s habsburško hišo! Ali so taka dejstva kar tako brezpomembna?!) Ne moremo več tega trpeti, zato povzdigamo svoj glas proti dopustitvi takih demonstracij v naših deželah, kakor so bile v Gorici, v Trstu in drugodi, in sicer s svojega stališča, ker misiva nas volja, v prihodnje gledati še nadvlado Italijanov nad nami v takem svitu, da bi se nam rogali celo ob takih prilikah pod vodstvom vlade!

To mora nehati, v to svrhu zastavimo vse svoje sile, pa naj se zgodi do uspeha, karkoli hoče! Vse hočemo poskusiti in pripravljani smo tudi na — vse!

— tudi krasna glavnica naše postrežnice je iskala nehoté trdi rob lesenega stola, da bi se podprla.

Bolnik je v polsnju visoko dvignil trepalnice, odprl na pol usta — mlada Ksenija je nehoté tudi isto učinila. V tem hipu je bilo videti njeno lice tako bolesto kakor ranjenca samega. Ta je potem z največjim trudom dvignil svojo blede glavo — to je ponovila nevedoma tudi mlada postrežnica — odprl usta in krasna Rusinja je dihteče poslušala, kaj ji poreče. Podprši se še bolj ob svojo desno roko, vzdihne še globlje, nakrat pa, kakor bi se poslavljaj z življenjem, zakriči: „Orožje v roke! — Glej jih! Ha — ubili so me!“

Pod mlado Ksenijo se je stresel stol; ko bi ga ne bilo, bi bila Ksenija padla brez zavesti na tla. Bolniki so se zganili, — na to pa so s kalnimi očmi prestrašeni zrlji po polusvetli sobani; — ker niso čuli ne videli ničesar, so zopet zadržali, kakor počivajo vsi ranjenci, čakajoči v njem večnega snu.

„Hočete li vode, limonade, malinove, dragi Zmijakovič?“ vpraša mična postrežnica s tresočim se glasom, položivši prestrašena nežno svojo belo ročico na njegovo blede čelo. Ranjenec po njenem mehkom glasu sprebuje, je odprl oči ter se bolesto nasmehnil.

V tem hipu je preletel tudi njeno lice bolesto nasmeh.

„Vode, sestra! Ah, to so bile strašne sanje!“

DOPISI.

V Gorici, 12. avg. (Tutti frutti). —

„Ena bolha me pije,
ena bolha me je,
ena ljubca me ljubi,
k' nobeden ne vé“,

je bila gotovo lepa pesem, ko je bila nova. Nekemu g. nuncu v Brdih se je bila ucepila tako v glavo, da je kar ni mogel pozabiti, ko je deloval med Brici v vinogradu Gospodovem. Da se ohrani potomstvu, je učil peti tisto pesem 14-letna dekleta. Za dečke je bil zbral pa drugo:

„Nanca spod klanca,
oktirjeva hči,
ono mulco je snedla,
druga ji z . . . vsl!“

„Učil je peti 15 letne dečke tako pesem. Bog vé, iz katere cerkvene učne knjige jih je pobral in po naukih katerega cerkvenega učenika je vzgojeval ljudstvo tako moralno!

„Na Pajersko bo treba iti!“ Situacija: kmečka soba, na pogrneni mizi liter pristnega brica, 3 kozarci, kruh, peršut, salama. Za mizo sede: g. nunc, na prvi in levi njega mož in žena, oba mlada, žena lepa — ali brez otrok. Obetal je nekaj biti, pa je splavalo po vodi. Nekateri posvečeni gospodje se grozno radi pomenkujejo o delikatnih rečeh; tako tudi je izpraševal ta, zakaj da tej ženi storklja noče nič prinesiti. . . . Ko se mu je povedalo dovolj, je pa rekel: „Na Pajersko bo treba iti“. Jaz pojdem čez dva meseca — pa lahko . . . pojde z menoj“. Založil je hitro košček peršuta s kruhom ter segnil po kozarcu božje kapljice, da sta zakonska imela čas, premisljati o nuncčevem nasvetu. Možu se je nekaj zabliskalo v obeh, osokolil se je ter rekel, da Kneippovo „kunst“, če bi kaj pomagala, opravi že on, da prav nič ne potrebuje še drugega „Kneippa“. Razumel je g. nunc, storil se en pameten požirek ter se poslovil s „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ — iskal „Kneippovko“ drugam. Pot „na Pajersko“ pa je bil odlozil.

„Jus primae noctis“ — pravica do prve noči! — Spomnil sem se takoj tiste pravice srednjeveških plemenitav, katere so se držali trdno pri vseh vaških lepoticah prvo noč po poroki! He, to je bilo nekaj! — „Jus primae noctis“ — to ni kakor tako brez

Ksenija mu poda steklenico vode, pomešane z malinovo. Vuk je napravil kaka dva — tri požirke, pa hvaležno pogledavši Ksenijo, vrnil ji steklenico. „Hvala ti, sestra!“ je dejal, in njegov pogled je počival na prijetnih potezah njenega lica. „Ti si moja sestra! Sestra vsakega ranjenca, in čemu bi naj iskal za-te drugega imena, ko pa ni sladkejšega nad sestro?“

Ksenijino lice pokrije nenavadna rudečica.

„Ali imate vi sestro?“ vpraša skoro prestrašeno.

„Nimam!“ odvrne ranjenec.

„A koga torej imate?“ vpraša dalje mlada, mična postrežnica, s strahom čakajoča odgovor.

„Nimam nikogar razun matere.“

Ksenijino lice se zjasni in skoro šepetaje ponovi poslednje njegove besede:

„Nikogar razun matere! A ljubice?“

Izgovorivši to besedo, se zgane kakor splašena srna. Da zakrije svojo zbežnost, se pripogne ter vzame iz umivalnika platneno obvezo in mu jo urno položi na vročo glavo.

„Vi niti ne veste, Zmijakovič, kako vam gori glava; vi ste imeli vročnico? O! o!“

„Ne, draga sestra!“ odvrne bolnik; na to pa umolke ter začudeno zre v spreminjajoče se poteze svoje postrežnice. „Upam, gospodična, da vas nisem razžalil, nazivaje vas svojo sestro!“

— 24 —

RUSINJA.

Pripovedka iz novejšega časa.

Srbski spisal Gjuro Jakšič.

Posl. Podravske.

—*—

(Dalje).

Pogledavši na nadglavno tablico, je začela poluglasno govoriti: „Lazar Ninčič iz Rankovca, ranjen na Siljegovcu. Grozna je bila ta rana; s svojo roko sem mu jo obvezala; kos razpršene granate mu je razbil celo koleno, da so iz odrtega mesa štrlele bele kosti. — Drugi dan so mu potem odrezali nogo.“ Ko se je spredbil bedni ranjenec iz težke bolesti, mu je bilo bolje, toda uvidevši, da je prišel ob nogo, je bolesto zaplaval. „Živ ostanem, živ, toda pohabljenec za zmerom“ — Zakril si je lice z roko, da ne bi videl svojega pohabljenega telesa.

Ksenija je šla nekoliko korakov dalje; dospelji mimo nekoliko postelj, se je vstavila: „Grozna je bila ta bitka, v kateri je bil ranjen ta nesrečnež! Bitka pri Sumatovcu. Na tisoče Turkov je drlo na naše nasipe, na tisoče jih je padlo pri njih v vnožju — uprav kakor oni črni oblaki, kateri kot nekaj velikanskega gozd, hudemu viharju kljubo-

pomena! — Nekaj takega si je želel tudi nekje na Vipavskem svoj čas dobro znani nunc, ker povabil je bil lepo dekle, ko se je možilo, na nauk k sebi v farovž, in sicer v mraku. Kuharica s svojo kanonično starostjo je bila odšla po čiste vode nekam daleč od farovža, in preračunjeno je bilo, da do tistega časa, ko se vrne, se lahko „krščanski nauk“ že dovrši. Nalefel pa je slabo. Dekle ni hotelo prav nič razumeti njegovega „lutrš“ krščanskega nauka!... Začela ga je celo oštevat: „Kaj nimate kuharice“!... „Imam, pa...“ — in ušla je.... In poročal je to dekle on sam.... Kako dolgi zobje so mu narasli od skomine, o tem molčé naši viri. To pa nam zatrjujejo, da je dekle od tistega časa nepozabno potrjeno v — sv. veri, in pa v veri, kje so vzroki, da — vera peša!

V soboto je nekdo prinesel bedasto vest, da v glavarstveni hiši vladajo že karabinjerji.... Po dogodkih zadnjega časa sodeč bi to sicer ne bilo prav nič čudno, ali svoje čitatelje moram potolažiti z zagotovilom, da je ona novica zlobno izmisljena po prislovcu: „Se non è vero è ben trovato“.

Poročevalcem za „tutti frutti“ o malem Caheju se lepo zahvaljujem. Najbrže porabim vse gradivo na boji resen način. Kdor se kaj vé, da je mogoče dokazati, naj se le oglasi. Slika bodi popolna! Boj korupciji!

Pre Budin iz Pevme je šel na sprehod, menda po Hrvaškem do Babine grede. Po zunanem popoln jezvit: dolg talar tež malo krajšo dolgo črno sukno, na glavi jezvitski klobuk, v roki pa vedno tisti brevir! Rado veden sem, če i po Hrvaškem potuje vedno tako oblečen, po dnevi in po noči?

Iz Dornberga. — Naše slavno staršinstvo je sklenilo (mislim, da razvon dveh glasov) v seji dne 10. avgusta, zamašiti usta „Soci“, da ne bo več pisala o našem gosp. Lovretu, in sicer na predlog naše ekscelence g. župana, ki je pozivljal staršine na podpis, da protestujejo proti „Soci“, češ, da naš gosp. Lovre ni tak Jaka, kakor ste ga nam slikali v „Soci“, in ti podpis večine naših staršin Vam dajo „snofat“ v „Gorici“, da boste vedeli, čegavi ste!! Kaj mislite, da boste delali z Lovretom, kar boste Vi hoteli? O, ne! —

Ej, ej! Tužni Dornberg! Vidi se, kako ima gosp. Lovre v rokah župana; šel ga je bil iskat tje k Nebelskemu St. Lovrencu, torej mora plesati po Lovretovem taktu! Lovre je dal vrhovno povelje g. županu, in zdaj so podpisali staršine, da bodo mašili usta — resnici!

Počakajmo malce, pride prav v kratkem se marsikaj!

Iz Brd. — (Raznoterosti). Vinska letina v Brdih kaže izborno, posebno v severozahodnih in spodnjih Brdih, kjer ni gospodarila neusmiljena toča. Jako bogato letino bodo imeli kraji Višnjevik, Slavče, Dobrovo, Biljana in deloma tudi Medana in Kozana. Dal Bog, da bi tudi trgateg srečno dovršili; kajti potreba je silna, jako silna. Obračali smo se s prošnjami na mnoge strani, a le tu pa tam je prifrčal kak stotak.

Mi Brici smo navezani edino le na svoje pridelke, in ako ti odpovedo, kar se vsako leto v enem ali drugem kraju pripeti, moramo po zimi pri največji revščini in gladi obdelovati svojo težko zemljo. Drugod se ljudstvo oslanja ob času sile na gozde, roko delstvo, živinorejo itd. — In če opazujemo s paznim ocesom, dohajajo izmed malih podpop najmanjše v Brda! Treba bode drugače ukreniti. Ne služimo torej strankam, ki se varno skrivajo za barikadami naših hrbtov, ki se nas spominjajo le v času potrebe, ko jim gre za mandate ali pa križce. Oklenimo se rajši stranke, ki nosi znak enakopravnosti, ono stranko podpirajmo, ki prihaja od kmeta in je za kmeta! Onim ošabnežem pa, „ki prevzetno vibajo nos, ko mimo gredo“, zakličimo: „Mi nočemo in nočemo Vam tlačaniti, ker kdor se povzdiguje nad nas, naj ne hodi med nas. Napredujmo tudi mi z napredniki!“

V Brijuni so imeli volitev starešinstva. Tudi tu sti bili dve stranki: županova (Šfiligojeva) in pa duhovsko-Zamerjeva. Slednja je podlegla z grozno manjšino, zato ni v starešinstvu nobenega duhovnika, poprej sta bila izmed 12 starešin 2 duhovskega stanu. „Je pa tu le prov, je pa tu le prov, sem zavriskov, pa sem šov“.

Iz Prage, dne 10. avgusta 1900. (O položaju. — Liebknecht. — Razno). — Dr. Körber je posestil svojega kolego ministerskega predsednika ogerskega, pl. Szella. Časopisi, poročajoči o tem posetu, so izrekli svoja domnevanja, češ, od tega poseta je odvisno to in to. Sedaj je posest končan.

Poglejmo posledice in izrecimo jih na kratko. „Naj bo, kakor je, potakajmo, kaj Bog in juška sreča prineseta“. Tak je vtis vsega posvetovanja. „Neue Freie Presse“ dvomi, da bi bil parlament sklican sredi septembra, kakor se je poročalo, temveč ga baje vlada misli sklicati v začetku oktobra. — „Fremdenblatt“ poroča: „V Ratonu (tu sta se sešla Körber in Szell) se niso dogodili svet preračajoči dogodki. Razgovorjanju o političnem položaju se sicer gospoda ministerska predsednika nista izogibala; bilo bi pa seveda koristnejše, da bi se namesto razmotrivanja raznih domnevanj in nepotrebnih konjunktur, začeli pošteno baviti z ozdravljenjem parlamenta. Ozdravljenje našega državnega zbora ne more priti od zunaj; poznanje tega bi prav dobrodošlo. Najpolicanejsi zdravnik parlamenta je in ostane parlament sam“. „Pester Lloyd“ in pa „Budapesti Hirlap“ sta tudi ob priliki Körberjevega poseta v Ratonu posvetila temu od več časopisov citovane članke, katerih to: je isti. Vidi se iz njega, da je ogerska vlada zadovoljna s takimi razmerami v Avstriji kot so. Na Ogorskem motré našo polovico prav pozornost, tu pa tam posežejo v tostranski kaos, malo pomesajo.... samo, da bi bil ta se malo večji. Zakaj? I, no, ribar v kalni vodi najlaže ribe lovi. Kdor pozna avstrijsko-ogersko pogodbo, vé, da Madžari niso baš tako neumni kakor jih liči na tisoče dunajskih smešnic. „Der dumme Magyar“ vodi pametne in razumne Nemce!... Ironija, kaj ne!...

8. t. m. je prišla vest, da je umrl jeden prvakov nemške socialne demokracije, da je izginil raz zemljsko površje neumorni in po-zrtvovalni delavec na socialnem polju, da je na veke zatisnil oči stari, kruto preganjani Viljem Liebknecht. Ne bom podajal njegovega životopisa; bilo bi preveč zahtevati od mojega dopisa, da nariše vse to, kar je pretrpel, kar je naredil, kar je poskušal ta sovratnik in pristaš znamenitega Marksa. Narodil se je l. 1826. v Giesenu, študiral filozofijo, od katere ga je odvelo l. 1848. revolucijsko gibanje. Postal je žurnalist. Umrl je kot šefredakter „Vorwärtsa“, prvega nemškega socialno-demokratskega dnevnika v Berlinu. Ko je bil l. 1872. z Beblom vred zatožen zaradi protesta proti nemško-francoski vojni in je stal pred sodnim dvorom radi zločina veleizdajstva, je govoril krasen obrambeni govor. Par odstavkov podajam, v njih se uvidi pravega Liebknechta.

Dejal je: „Sem, kar sem bil. V mnogem oziru sem se razvil dalje, v temelju pa stojim na tem istem stališču kakor pred 22 leti. V sredstvih, v kritikovanju posameznih ljudi, sem se tu pa tam zmotil, v svoji svrhi, v celotnem razumevanju sem se pa samo utrdil. Nisem vagabund, kakoršnega me predstavlja tožitelj. V prvi svoji mladosti sem pozgal vse za seboj, in od te dobe sem se nepretrgano bojeval za svoja načela. Nikoli nisem iskal osebnih koristi; kjerkoli so prišle skupaj moje osebne koristi z načeli, sem žrtvoval vedno osebne koristi načelom. Ako sem pa ostal vsled nečuvne persekucije siromak, reven, ni to sramota — ne, ampak ponosen sem na to, ker to je najglasnejšim in najizrazitejšim svedomom moje politične časti. Nisem morilec po rokodelstvu, tudi ne potikajoči se zoldner konspiracije. Imenujte me, če hočete, vojakom revolucije, proti temu ne rečem ničesar.... Dvojni ideal je in je bil pred menoj že od mladosti, namreč: svobodna in jednotna Nemčija ter emancipacija delavskega ljudstva, t. j. odstranitev razrednega gospodarstva, kar znači osvobojenje ljudstva. Za ta dvojni cilj sem se z najboljšimi močmi bojeval in za ta dvojni cilj se bom bojeval do poslednjega dihljaja. Tako zahteva dolžnost“.

In res, Liebknecht se je bojeval do poslednjega momenta. Do 1/2. v noči 8. t. m. je se delal, ob 4. zj. istega dne je pa izdihnil. Z Liebknechtom je izginila raz zemljsko površje lípična predstava muk in persekucij, katere je pretrpela od strani vlade nemška socialna demokracija.

V Italiji je sedaj nekako mrzlično objavljane anarhistov. Saj tako telegrami razglasajo lahkovernemu svetu. Pripoveduje se, da je bil umor dogovorjen, da je tu bila cela vrsta morilcev, ki so bili pripravljani dovršiti čin, kateri je učinil Bresci nesrečnega spomina. Mej poznavalci anarhističkih zločinov vzbujajo ti telegrami mnenje, da je sicer v italijanski policiji dosti dobre volje, ali desetkrat več fantazije. Iz krogov dunajske policije je bilo čitati v nemški listih, da le-ta prav dvomi v obče o kakih posledicah iskanja italijanske policije. Izkustva uče, da so aten-

tati boji čin posameznikov, bodi največ dveh ali treh dogovorjencev. — Čin Brescija obsojajo vsi napredni časopisi, kajti umoriti jednega človeka, ni nikako odločujoče delo. S tem tudi ni nič pomaganega. Bresci ni pripomogel s svojim činom nikomur. Namesto umorjenega kralja Humberta je nastopil vlado njegov sin, ki hoče hoditi popolnoma po isti cesti kakor pokojni oče. Grozne razmere se niso ne le nič izboljšale, temveč ceo poslabšale. Italijanska vlada ima že tako drakoniške zakone za potlačanje vsake politične opozicije. In baš brutalna persekucija vsakega politično opozicijskega smera je vzrok, da v Italiji anarhistički nazor o propagandi čina nahaja tako plodna tla. Kri se mastuje s krvjo. Za spoznanja pravega italijanskega javnega mnenja naj služijo dve nedavno vršeci se dopolnilni volitvi v drž. zbor, kjer sta v popolnoma kmetičkih, poljedeljskih okrajih Budrio in Gonzaga zmagala socialno demokratska kandidata Vissolatti in Lottini.

Domate in razne novice.

Gg. naročnike mojih podjetij prosim prav uljudno, naj naslovljajo na moje ime le taka pisma, ki so res meni namenjena. Vsako pismo pa, ki se tiče listov ali tiskarne, naj se naslovi: „Goriška tiskarna“ A. Gabršček, ali tudi na ime listov. To pa zategadelj, ker na moje ime naslovljena pisma čakajo name v Gorici ali pa gredo za menoj, kadar kam grem, in tako se čisto pozneje izvrši marsikako nujno naročilo. — S spoštovanjem A. Gabršček.

Osebnosti vestil. — G. Fran Matejčić, profesor na hrvaškem državnem gimnaziju v Pazinu, je imenovan ravnateljem tega zavoda. Finančni minister je imenoval praktika Evg. Vladisloviča geometrom druge vrste v službovanju na Primorskem.

Nov notar v Bolcu. — C. kr. notar dr. Karol Mosetti začne uradovati v Bolcu z jutranjim dnem; prisegel je kot novo imenovani notar dne 4. t. m.

„Norici“ zopet prav hudo besni. Re-vica, pasji dnevi so; zato breca na vse strani, da bi se iznebila malce tistega strahu, ki jej vhaža že v mozeg. — Kar smo že docela pobili, prihaja v „Norici“ zopet na dan kot živa istina, a brez dokaza, le v obliki suhe trditve! Ne bomo po nepotrebnem trtili papirja! Kdor veruje, je itak bodisi toliko slep, strasten ali kratkoumen, da je zaman se tako preprečevalna resnica.

Cesar v Gorici. — Kakor smo izvedeli v zadnjih dnevih, pride cesar v Gorico okoli 18. ali 19. septembra, torej ne okoli 8. ali 9. To je tudi verjetno gledé na vojaške vaje, določene za prihodnji mesec, in pa na Gorico samo, ker pred sredo meseca septembra pač ne bo zopet onega navadnega gibanja v mestu, katero je potrebno za tako slavnost!

Kar se tiče nas Slovencev, smo že označili svoje stališče na predstoječe cesarske slavnosti!

Nesreča. — 26 letni kmečki fant Kristančič je vozil v petek na Bregu pri Krasnem v Brdih voz sena. Hotel je pritrčiti radi klanca kolo z verigo k vozu, kar se je pripetila nesreča. Ko je čepel ter hotel zavreti, je žival slučajno potegnila voz, vsled česar je revež padel ter prišel pod kolo, katero mu je slo čez vrat. Na licu mesta je ostal mrtev. Pokojni je bil edini sin rodbine Kristančičeve.

Umrla vsled padca. — V zadnji številki smo poročali, da 17 letna deklica Katarina Manfreda iz občine Deskle je bila prenešana v tukajšnje bolnišnico radi poskoda, katere je dobila pri padcu. Tisti čas, ko je izšla ta vest, je bila sirota že mrtva, ker bolečine so jo usmrtili.

Slavije v Sežani. — Pišejo nam: Sežana se pripravlja k velikemu prazniku. V nedeljo 26. avgusta bode slavila 400 letno združenje naše dežele z Avstrijo in ob jednem 70 letni rojstni dan našega cesarja. To patriotično slavnost, katero priredi podružnica društva rudečega križa in županstvo, bode poveljevala cela godba c. in kr. pešpolka št. 97, kateri polk bode ob divizijskih vajah nastavljen v Sežani.

Vrtni koncert, pies, razsvitljava, umetelni ognji, okinčanje vasi bodo kazali, da je Sežana ob meji avstrijski vedno patriotična pa tudi narodna.

„Lutto perpetuo“. — Zastave in znaki zalovanja po ranjem italijanskem kralju Umberto so izginili, le tam gori v kornskem bregu prebiva neka brumna italijanska dušica, katere si je menda izbrala „lutto perpetuo“, ker črna zastava vrhu hiše v bližini dimnika še vedno vihra po zraku v znamenje, da tisti, ki jo je postavil tje gori, še vedno ni prenehel zalovati po Umberto. Ta mož je tisti znani vrtnar Gorian (pristen Italijan!), z katerem smo pisali svoj čas, da je imel razobeseno o neki priliki tudi italijansko zastavo. — Quel bravo goriziano!

Smrt na lovu. — Iz Kobarida, 13. avgusta. — Danes na vse zgodaj so šli na lov pod Hum (900 do 1000 metrov visoko) gg. zdravnik Votočka, sodni kancelist Matej Šerko in urar Josip Uršič. Okoli 5 1/2 zjutraj se je nakrat zaslisal strel — in

Šerko je padel na tla. Ko sta tovariša prihitela zraven, je bil Šerko že mrtev: ves strel iz puške mu je šel v glavo, da so se možgani pocedili iz nje. — Šerko je doma iz Klenovšeka pri Buzetu, ima 23 let in je kancelist še od januarja, odkar je tu nova sodnja. Bil je jako priljubljen. — Ta novica je naše tržane jako pretresla in užalostila. — Sodna komisija pojde na lice nesreče popoldne, ko pride še okrajni zdravnik iz Tolmina.

Vzgleden „božji namestnik“. — Pretekli ponedeljek je šel neki konjski mešetar s svojim hlapcem po opravlku na Ajševico. Vstopila sta v krčmo. Hlapec je dobil tam nekaj znanec; med temi je bil tudi kapelan iz Šempasa. Kapelan je bil videti grozno natrkan. Ko je hlapec stisnil svojim prijateljem roko, je podal tudi njemu roko, ali ta mu je odgovoril, da ne daja roke „svinjam“. Hlapec ni dosti premisljal in zasolil g. nuncu tako zausnico, da se je zavalil za mizo. To je nunc seveda razklačilo; vstal je izpod mize in se začel kregati z mešetarjem, a tudi ta se ni zbal „namestnika božjega“ nego ga brcnil, da se je zvrnil se enkrat pod mizo. Tudi neki trgovec ga je oklofotal. Ker mešetar in hlapec nista hotela več gledati teh škandalov, sta odšla v drugo krčmo. Čez nekaj časa pa sta čula iz one krčme grozen vik in krik: ovrčice so se vzdignile nad pastirja in ga izbrcale in izsuvali iz krčme.

To poročilo ni bilo nam došlo, ampak laskemu listu „Il Friuli Orientale“, iz katerega smo je posneli. Prinesla sta mu je gotovo goriski mešetar s hlapcem, in da utegne biti resnično, bi spričevala okolnost, da v „Il Fr. Or.“ ni bilo preklicano.

Lepa idila iz šempaske županije, v kateri gospodarji župnik-zupan Blaž Grča.

Potem se pa čudijo, da vera peša in da duhovniki zgubavajo ugled!

Na Krn je slo zadnje dni več družb hribolazcev; v nedeljo je odšla iz Gorice tudi družba 7 lovcev: s srnjake. — Par sto metrov pod vrhom postavi naše vrlo „Slov. planinsko društvo“ zavetišče. Takrat postane Krn jeden najprijetnejših vršacev v naših Julskih planinah. — V soboto je Krn pobelil sneg, ki je pa večinoma kmalu skopnel; le v senčnih krajih je ostal.

Za krčmarje. — Od 28. t. m. dalje stopi v veljavo nova namestništvna naredba od 28. julija t. l., zadevajoče hotele, gostilne in krčme, po kateri se uvede odslej čas, kedaj morajo biti zaprti ti ali onj lokali, zlasti tisti, katerih se tiče § 16. obrtnega zakona.

Na podlagi § 1. te odredbe ostanejo pivarne in restavrantni odprti do polnoči.

Krčme, ki so imele doslej tak-le urnik: 6 mesecev do 10 in 6 mesecev od 11, morajo biti od gori navedenega dne dalje zaprti ob 10. zvečer.

Kavarne ostanejo odprte do polnoči.

Prizadeli so pri tem, ako seveda ostane ta odredba v veljavi, zlasti manjši krčmarji, katerim prepedo goste že ob 10. uri drugam, ali v kak restavrant, hotel ali v kavarno. Za manjšega krčmarja je to občutljiv udarec. Ali pa naj pijejo ljudje samo pivo?! Prizadeti so pri tem hudo tudi oni krčmarji, kateri imajo prenočišča. Kako pogostoma, zlasti ob toplih poletnih dneh, pridejo v mesto vozniki, recimo iz gor, po noči. Kdo jim bo postregel, kdo jih pričakoval? Kaj morajo vsi le v hotele, v restavrate za drag denar? Taka odredba je pač neumestna, in treba bo, da se krčmarji potegnejo za svoje obrtne koristi.

Tolminski diletantje priredé v proslavo 70-letnice rojstva Njeg. Vel. Fr. Jožefa I. slavnostno veselico dne 19. t. m. na dvorišču g. Cazafure z zanimivim vspeedom: petje, deklamacija, igra, godba, ples. Začetek ob 8. uri.

Cisti dobiček je namenjen ubogi solski mladini tolminske sole.

Slava Vipavi! — V soboto je bila že četrtikrat občinska volitev, pri kateri je četrtikrat zmagala narodno-napredna stranka, in sicer soglasno. Klerikali se niso niti pokazali na volišču. Kdo ve, če ne napravijo zopet utoka, da potem pogoré petič!

Veteranski oddelek v Dornbergu je nameraval dne 19. t. m. prirediti — kakor že znano — veselico s piesom, ali županstvo je ples prepovedalo. Radi tega se opusti sploh vsa veselica. Več o prvi priliki. Tako naznanja načelstvo.

„Prostovoljno gasilno društvo“ v Idriji priredi v nedeljo dne 26. avgusta 1900. veselico povodom svojega 10letnega obstanka. Vspored: 1. Ob 5. uri zjutraj. Budnica. 2. Ob 1/2. 9. uri: Sv. masa z godbo. 3. Od 10.—12. ure: Ogled rudnika in žgalnice. 4. Ob 12. uri: Skupno kosilo v pivarni, pri katerem svira oddelek rudniške godbe. 5. Ob 2. uri pop.: Vaje na glavnem trgu s hidrantom. 6. Ob 1/2. 4. uri: Skupni odhod z godbo na vrt g. Grudna, kjer se vrši veselica, pri kateri bodo pevci slav. del. bralnega društva iz prijaznosti sodelovali. Ker je čisti dohodek namenjen podporni blagajni, se preplačila hvaležno sprejemajo. Kobilni vdeležbi uljudno vabi — odbor.

Službe išče 27-leten mladenič iz Ribemberga. Vstopil bi rad kot vratar, pomočnik katerekoli trgovine, oskrbnik kake posesti ali kmetije, bodisi tudi kot poljski čuvaj. Ponudbe je pošiljati na upravništvo.

Pri nikakvi rodbini ne bi smeli pogrešati najboljših dveh ljudskih in domačih sredstev, namreč: Dr. Rosa balzama za želodca in praško domače mazilo. Ista se dobila tudi v goriških lekarnah.

Razgled po svetu.

Istrski deželni zbor. — V seji istrskega deželnega zbora v petek so se dogodile zanimive stvari. Med vlogami je bila tudi vladna predloga, da se premesti okrajna sodnija iz Rovinja v Pulj in da se ustanove v Rovinju in Dolini okrajne sodnije. — Za tem je sledila komedija, katera je vredna, da se jo obsoja, kakor pristno lopovščino. Dr. Tomasi je interpeloval, zakaj je okrajni glavar v Poreču prepovedal rabo imen „Pioppino“ in „Castelaro“ za „Topolovac“ in „Gradinje“, ko vladne ne stori nič, da bi zabranila slovanenje raznih krajev in priimkov. Take laži si upajo naši nasprotniki govoriti javno! To so morda, ki delajo čast „aviti colturi“. Druga harlekinada, katero je velemožna istrska gospoda vprizorila, je bila, da je istrski zbor sprejel predlog poslanca Scampicchio o ustanovitvi rumunske šole v Susnjevici, ali po „Piccolu“ v „Fracati“!! Menda je to zopet slovanenje!! Za tistih par Čičev, ki niti rumunski ne umejo, hočejo ustanoviti šolo, ali za tisoče in tisoče Slovencev in Hrvatov se ne brigajo. To šolo naj ustanovi država, kateri je deželni zbor storil prezent s tem, da naj se v ti šoli uči nemščina (!!) kod obvezen predmet. Pač rabijo Čiči nemščino za prodajo oglja v Trstu!! V sobotni seji je predlagal dr. Depanglier resolucijo, s katero deželni zbor istrski protestuje proti rabi dvojezičnih tiskovin na istrskih davčnih uradih ter nalaga deželni odboru, da stori potrebno, da se ta žalitev — italijanskega značaja dežele odpravi. — Statut zemljiškega kreditnega zavoda so sprejeli, istotako zakon o zboljanju učiteljskih plač in oni o postajah za biko-plemenjake. Zakon o deželni dokladi na državno zganjarino je tudi sprejet. — Končno so prečitali poslanca Vidulich in tovarišev interpelacijo, ker je okrajni glavar v Malem selu prepovedal mašo-zadušnico za pokojnega kralja Umberta. Interpelanti se sklicujejo zlasti na dejstvo, da so bile drugod po mestih „Giulie“ dovoljene maše-zadušnice.

Poslanec Šuklje o položaju. — V zadnji stevilki smo pričeli govor poslanca Šukljeja, ki se je tikal domačega političnega prepira, danes pa podajamo najvažnejši del njegovega govora o položaju. Šuklje je govoril tako-le:

„Splošni notranji položaj v Avstriji je najboljše karakterizovan z besedo — obstrukcija. Pred petimi leti skoraj se vedeli nismo, kaj je obstrukcija, sedaj pa razsaja že od l. 1897. ta pošast ter je napravila nepopisno škodo. Obstrukcija je onemogočila tvorno silo zakonodajstva, izpraznila državne blagajne, spravila v skrajni nered avstrijsko upravo ter vsekala skeleče rane našemu narodnemu gospodarstvu. Moderna država brez zakonodajstva ne more obstajati. Zakonodajalni aparat ne sme počivati, kajti družbene in gospodarske razmere se spreminjajo vedno, zato pa treba novih zakonov. Mi pa že štiri leta nismo sklenili niti jednega novega zakona. Se hujske je z narodnim gospodarstvom in z deželimi financami. Največji konsument in najvažnejši kupec je država sama. V pospeševanje narodnega blagostanja pa rabi vlada investicij, toda od leta 1897. se se ni odobrila noben proračun. Tako pa se je morala vlada lotiti blaginjskih preostankov in danes vlada v državnih blaginjah suša. Naše uradništvo je zbežano, ugled parlamenta pa je vsled obstrukcije padel tako globoko, da veljamo v svetovni politiki manj kot Italijani. Zato pa pravim, da je obstrukcija za državo velika nesreča. Če bi toliko in bila toča ves mesec in vsak dan po 24 ur, bi škoda v državi ne bila tako velika kakor je sedaj.

Tri leta so obstruirali Nemci, sedaj obstruirajo Čehi. Ako smem reči, da je bila nemška obstrukcija neutemeljena, izvirajoča iz jalovih razlogov, tega o češki obstrukciji reči ne morem in ne smem. Jezikovne neredbe so bile Nemcem itak le pretveza za obstrukcijo. Vender morem reči, da bi bil lahko Badeni postopal drugače. Padel je le vsled strahu dvornih krogov pred pouličnimi nemiri. Gautsch je na to prenarobil neredbe v nemškem smislu in obdržal le določbo, da mora biti v čisto čeških okrajih uradni jezik češki, a Nemci se niso bili zadovoljni, dokler niso zmagali na celi črti. Prišel je Clary, mož brez sledu državne modrosti, ki se ni menil za glas češkega naroda, in ki je vrhu vsega razžalil Čeha se z zloglasno Kindingerjevo naredbo. Körber je predložil troje jezikovnih načrtov, ki niso sprejemljivi. Čehi so jih odklonili, in če bi bil jaz Čeh, bi jih tudi. Ugovarjajo jim pa tudi Nemci, zlasti na Moravskem, a to je gol humberg, kajti istina je, da so li jezikovni načerti v neuštem interesu, zlasti se na Moravskem. Čehi so začeli torej proti tem vladnim predlogom obstrukcijo, najprej tehnično, končno pa hrupno. Zasedanje pa se je moralo zaključiti.

Dasi imamo Slovenci škodo od češke obstrukcije, smo Čeha vender podpirali v njih boju. Dal Bog, da se Slovenci nikdar ne ločijo od Čehov. Morda bi se nam taka ločitev celo drago poplačala, toda koncesije bi bile samo efemerne vrednosti, od danes do jutri. Te koncesije nam izvijejo takoj zopet iz rok, ko bi bili poraženi Čehi. Zato pa je za Slovence najbolje, da goje do

Čehov vedno lojalnost, ki temelji na krvnem sorodstvu, v skupnih nasprotnikih. Nisem vročekrvnen radikalec in vedno sem skušal ohraniti z Nemci dobre odnose, a reči moram, da je sedanja nemška pohlepnost nečuvna. Nemci kar nočejo razumeti, da smo Slovani iz istega testa kot oni. Naš boj za jednakoopravnost proglašajo za napad na svojo posest, in če se potezamo za narodne sole, kriče: „Začeti nas hočejo! Kradejo nam posest!“ Zato pa Slovencev ne kaže zapustiti Čeha. Nemška pohlepnost je namreč nenasična. Ko se jim izpolni želja, se prihajajo z drugo. Kriza je torej tu, država je skrajno bolna. Seveda se oglašajo zategadelj poklicani in nepoklicani zdravniki. Reči pa moram, da se mi zdé vsa njih zdravila nič vredna.

Kako pa je po mojem mnenju pomagati Avstriji iz grde zagate? — V to svrhu treba jasnega programa, enerģične razsodne vlade, in dobro organizovane stalne parlamentarne večine. Priznavam: lahko rečeno, a sila težko storjeno.

Jasen program, to je, vedeti moramo, kam plovemo? V nas ni bolen samo parlament, temveč bolna je ustava naša. Danes je razdrta in ohromela ona ista ustava, katera je bila sklenjena leta 1867, od naših političnih nasprotnikov direktno proti nam, in glejte čudo! — iste stranke so jo zlomile, dasi so jo svoj čas ustvarile sebično za se. Zato pa se stanovilno pomirjenje našega cesarstva more doseči le potom ustavne premembe. Centralistični ustroj — ta vzor naših starih birokratov — ne ugaja Avstriji, ker ni primeren ne zgodovinskemu razvoju, niti različnosti dejanskih gospodarskih in kulturnih razmer. Državni zbor je preobložen s tvarino, zato je ne more zmagati. Potem pa, mari je nesmisel kovati postave za dežele, na pr. za Galicijo ali Bukovino — v katerih večina poslancev ni bila. Preustrojiti je tedaj ustavo — ne v federalističnem smislu tako, da se bo centralnemu parlamentu baviti z onimi zadevami, ki so v istini skupne vsej monarhiji, druge stvari pa je odstopiti deželnim zborom.

Ali ugovarjalo se mi bo: z razširjenjem deželne avtonomije podavis slovenske manjšine v mešovitih deželah. Saj jih že sedaj mrevarijo deželnozbornske večine v Gradcu in Celovcu, v Trstu, Gorici in Kopru, kaj pa bo potem, če se področje deželnim zborom se pomnoži in razširi?

Toda ta argument ne odločuje. Pred vsem ni pozabiti, da pripada slovenska delegacija že dolgih 20 let oni večini, ki se je naslanjala v svojem programu na dve glavni točki: narodno jednakoopravnost in deželno avtonomijo. Večkrat, žalibog brezuspešno, sem že zahteval od svojih ožjih tovarišev, naj bi vendar enkrat korenito preštudirali preporno to vprašanje ter resili ga dogovorno z rojenimi avtonomisti, Čehi in Poljaki. Slovenci moramo formulirati precizne pogoje in uvete, pod katerimi smo pripravljeni tudi sodelovati pri avtonomnem preustroju državne ustave. Avtonomija deželna namreč ni več škodljiva za našo narodnost, kakor hitro se potom državnega zakona zagotove narodne pravice manjšinam v mešovitih deželah. Tedaj zakon v varstvo in obrambo narodnih manjšin, jasen zakon, nobenih splošnih fraz, nego konkretna določila, kake pravice je prisojati manjšinam in katerim javnim organom, na podstavi narodne avtonomije, bodi izročeno varstvo teh pravic. V podrobnosti se ne spuščam, a preverjen sem, da bi osnova samostojnega šolskega sveta, ustanoviti narodni kurij v deželnem zboru in deželnem odboru itd. v primerno preosnovno cesarskih uradov omogočila na pr. tudi stajerskim Slovencev, da bi se končno tudi sprizgnili z razširjenjem deželne samouprave.

Istotako bi se dalo urediti finančno vprašanje, namreč težavno razmerje med aktivnimi in pasivnimi deželami.

Tako sem zavzet za to globoko segajočo državno preosnovo, da se niti pred to mislijo ne ustrašim, uveljaviti jo potom z § 14. Opuščam pa to misel le iz jednega razloga. Za tako operacijo treba izvrstnega operaterja. Takih operaterjev v Avstriji, žal, nimamo.

S tem pa ni izključeno, da bi se ne dala na podlagi takega programa ustanoviti stalna državnozbornska večina. Sedaj ni nobene večine več, stara je razbita, „Arbeitsmajorität“, osnovana proti Čehom, se je sama zrušila tekot 24 ur. Levica sploh ni več v stanu, niti s pomočjo nove koalicije ne, ustvariti trajno večino, niti tedaj ne, če se ji pridružijo Poljaki in nemški konservativci. V opoziciji so se držali skupaj levitarji, a le za silo, a izročite jim vlado, in takoj si bodo v laseh. Demoralizovani parlament se zbudi k delu le tedaj, če se iznova združijo stranke stare večine. Temelj za to smo položili že jugoslovanski poslanci, združivši se s češkim veleposestvom in Treuenfelsovo skupino. Ako si Čehi, ki so poleg velike darovitosti dokazali mnogokrat državniško zmernost in previdnost, ne bodo dali vezati rok po kvarnem radikalizmu, ako do jeseni po čakajo s svojimi ukrepi ter se pri njih vsaj nekoliko ozirajo na težavno stališče jugoslovanskih prijateljev, hkratu pa tudi na nujne potrebe avstrijske države, potem sem uverjen, da se zopet zverži stara desnica, toda očiščena prejšnjih nedostatkov, prešinjena z novo življensko energijo.

Toda gola restitucija stare večine se nikakor ne pomiri razdejane države. Težiti bo za tem, da se ta večina pomnoži z zmernimi elementi iz leve. Postena poravnava je Slo-

vanom možna z vsemi onimi nemškimi strankami, ki stoje res se na avstrijskem programu, katere ne sklijo preko črnozolitih mejnikov in so pogumni dovolj, da svojega avstrijskega rodoljubja ne vržejo pod mizo, kakor hitro kdo izmed kričave jate nemških nacionalcev — na pr. Schönerer in Wolf — vzdigne svoj glas.

A kakšno je razmerje med nami in s sedanjim ministerstvom?

Körberjeva vlada ima nekaj prav odličnih članov v svoji sredi, katerim ni odrekati niti strokovne sposobnosti niti državniskega pogleda. Körber sam je mož, poln dobre volje, izkušen in neumorno delaven uradnik, ki Slovanom nikakor ni protiven. Navzlic temu se bojim, da nas s svojo popustljivostjo nasproti neopravičenim italijanskim in nemškim zahtevam ne prisili v hudo opozicijo.

Ne pripadam k onim vročekrvnim in kratkovidnim politikom, ki bi najrajši takoj začeli napad na vlado, če se v naših političnih okrajih imenuje adjunktom ali notarjem kak naš nasprotnik. Vem namreč, da imajo ministerstva večkrat vezane roke. Iz premnogih žalostnih skušnjem vem tudi, da je celo nečuvna breztačnost nekaterih slovenskih poslancev naravnost onemogočila vladi, ugoditi nam. Ali vzlic temu je imenovanje državnega nadpravnika v Gradcu direktna žalitev, direktna provokacija slovenske narodnosti. Zahtevali smo le to, da bodi imenovanec uradnik, ki je slovenščine zmožen. Toda imenoval se je mož, ki je slovenščine do cela nezmožen, zato pa za svojo nalogo nesposoben. To je tako neosnovano preziranje naših prirojenih in ustavnih pravic, da mora iz tega nastati najnevarnejši prejudic za razmerje med slovensko delegacijo in vlado. Zelim, da se varam, a dozdeva se mi, da nam bo boj proti Körberju vsiljen.

XII. skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslov. učiteljskih društev“ v Mariboru.

— Porocali smo že, da je bila sklicana skupščina „Zaveze jugoslov. učiteljskih društev“ v Mariboru. Predsednik gosp. Jelenc je krepkem govoru raztomalčil, kateri namen je privedel zborovalca na shod. Za njim je govoril g. ravnatelj Schreiner, kateri je podal interesantno sliko: „Slovesek kot pedagog“. Gosp. nadučitelj Strmšek je govoril o zavesti učiteljskega stanu. Za temi so govorili gg. Kosi, Petriček in Česnik. Prva dva sta poudarjala, da učitelji ne greše zoper stanovsko zavest, ako se udeležuje duhovnih vaj. Gospod Strmšek pa jih je odločno zavrnil, rekoč, da so duhovne vaje za učiteljstvo žaljive, ker se ne prirejajo za noben drug stan, kakor samo za učitelje.

Gosp. Strmšek je zel burno pohvalo. Gosp. Gradišnik je odločno zastopal mnenje, da ljudstvo nima nikoli dovolj pouka. Končno je bila sprejeta daljša vrsta resolucij, ki podajajo nekako sliko, kako naj-se javi stanovska zavest učiteljstva. Mej drugim se zahteva spoštovanje verskega misljenja naroda, skrb za nadaljno izobrazbo učiteljskih učiteljev; potezanje za dostojnejše plače, za odpravo krajevnega plačilnega sistema, za odpravo tajne kvalifikacije, za premembo disciplinarnega reda, kakor tudi za spremembo šolskih oblastnih tako, da bodo o notranjih šolskih stvareh odločili pedagogsko izobraženi člani; potezanje za to, da prevzame država veliko del šolskih stroškov, krajni šolski sveti pa naj preskrbe vsem otrokom potrebna učila; učiteljstvo naj brani svoje državljanske in stanovske pravice, naj vestno izvršuje svoje državljanske in stanovske dolžnosti in dolžnosti do bližnjega, in naj tudi izven sole pospešuje gospodarski in kulturni napredek našega naroda; učiteljstvo naj polnjuje in podpira svojo organizacijo, naj dela na složno delovanje vsega slovenskega, po možnosti tudi vsega avstrijskega učiteljstva, in naj se protivi nastavljanju ne dovolj izobraženih in primerno izprašanih učiteljskih močij.

S sprejetjem teh resolucij je bil dnevni red končan.

Temu je sledil banket. Istrski učitelj Dubrovič je napisl slogi med hrvatskim in slovenskim učiteljstvom, zastopnik čeških učiteljev g. Papaček je naglašal vzajemstvo med slovenskim in češkim učiteljstvom ter napisl slovenski vzajemnosti.

Potem je govoril g. župan Hribar, burno aklamiran od udeležencev. Tudi Dr. Tavčar je bil viharno pozdravljen z „Živio“ klici. Po končanem banketu se je vršil koncert in ples. Plesa se je udeležilo nad 100 parov in trajal je do ranega jutra. S tem se je veselo zaključilo impozantno zborovanje zaveze.

Lov na anarhiste. — Italija je prosila vlado švicarsko, angleško in ono Zjedinenih držav, da odpovedo anarhistom pribežališče. Mnogo v Švici živečih anarhistov je zbežalo v London, boječ se, da Švica ugodi želji italijanske vlade. V Parizu so zaprli tudi mnogo anarhistov, o katerih sumijo, da so nevarni. Srbska vlada pa išče znana anarhista Petroviča in Zirkoviča, katera sta odpovala z Dunaju, baje z namenom, da umorita črnogorskega kneza Nikito!

„Kos italijanske zemlje.“ — „Veloce club zaratino“ v Zadru je brzojavil za časa „lutto nazionale“ v blaženo deželo, da žaluje tudi „kos neodrešene italijanske zemlje, to je Dalmacija“, za umorjenim kraljem. Praska „Politika“ piše o tem: Mi sicer ne vemo, kako so mogli ti ljudje smatrati Dalmacijo za italijansko zemljo, ko je vešdar znano, da živi v Dalmaciji 95% Hrvatov in 3% %

Italijanov. Ravno tako imenujejo lahko Slovenci pokrajino Beneško slovensko zemljo, ko živi v njej 40.000 Slovencev. Bil bi pač čas, da bi avstrijska vlada dala „signorom“ malo lekcijo v zemljepisu. Tako „Politika“, a naša vlada se udeležuje celo sama teh „manifestazioni spontanee“ in ne sluša sva-rečih glasov. „Uns ist's Wurst!“

Velika železniška nesreča v Italiji.

— Na vlaku, ki odhaja iz Rima ob 11 uri in 50 min. ponoči, in s katerim sta se vozila tudi veliki knez Peter Nikolajevič in njegova soproga Milica, sestra sedanje laške kraljice Jelene, se je pripetila grozna nesreča. Parni kotel v stroju je počil in vlak je obstal na progi. Drugi vlak, kateri je vozil za njim, je trčil ob njega in oba sta se popolnoma razbila. Visokost Peter Nikolajevič in njegova soproga nis'a ranjena, generalu Buffinu, zastopniku belgijskega kralja pri pogrebu, pa je odtrgalo obe nogi. Pomoči brzojavno klicati, ni bilo mogote, ker ko je kotel počil, je raztrgal vse brzojavne žice in izdril tudi nekaj telegrafskih drogov.

Ko sta kralj in kraljica zvedela o grozni nesreči, sta se koj podala na lice mesta. Zabela sta iskati visoke ruske goste in jih tudi kmalu našla. Peter Nikolajevič je povedal kralju, da ni čul drugega kakor močen sunek in zatem grozen smeh in truse. Obrnil ga je smrti le močno izdelan salonski voz; vsi drugi v tem vozu se vozeči potniki so ostali zdravi. Mrtvih je 14, ranjenih pa 40. Med mrtvimi je tudi laški višji uradnik Ollavi, med ranjenimi pa je poslanec Massimini, poslanec Calaini, delegat Moroni in nekaj stražnikov. — Te nesreče je krivo deloma višje, deloma pa tudi nižje uradništvo na železnici. Vodi se preiskava.

Vojna na Kitajskem. Ruske zmage. —

Pri Ajgunu so trčili skupaj Rusi in Kitajci. General Skribinski je Kitajce popo-noma pobil in zapodil proti mestu Čitsikar. General Renenkampf je dobil povelje, da jim sledi in jih je tudi ulovil 45 vrst od Ajguna oddaljene. Kitajcev je okolu 4000, Rusov pa mnogo manj. Vendar so bili Kitajci znova tepeni in so se odtegnili popolnemu porazu le v divjim begom. — Ruski polkovnik Dombrovski je uplenil Kitajcem mnogo orožja in 12 topov, ko so pred njim bežali iz Inkava in Gajcijona. Ruske zgube so neznatne. — Med tem ko gre samim Rusom na severu dobro, se godi zaveznikom, kateri korakajo proti Pekingju, precej piskavo. — Mislili so, da pridejo mnogo hitreje v Peking, ali to ne gre, ker je vsa okolica Pekinga pod vodo. Zavezniki so sicer potolkli že Kitajce v dveh bitkah, to je pri Peitsangu in pri Jangtangu, ali vendar se pomikajo počasi naprej. Pri Peitsangu so zgubili Japonci 200, Angleži pa 27 mož. — Avstrijski, nemški in italijanski vojaki so se vrnili v Tientsin; Rusi, Japonci in Angleži pa so korakali naprej proti Jangtangu, kjer so, kakor sporočeno, pobili Kitajce in si osvojili mesto. V bitki pri Jangtangu so se Rusi posebno hrabro vedli. Morali so preteci tri milje dolg prostor v hudem ognju kitajskih pušk in topov. Zgubili so 50 mož. — Iz Hongkonga javljajo, da v Svantavu plenijo in morijo Kitajci. Podkralj jih v tem podpira in se ne zmeni za proteste poslaničnikov. Mnogo kristijanov domačinov so že pomorili, na tujce pa se še ne upajo. — Avstrijska vojna ladja „Cesarica Marija Terezija“ je dospela v Taku in izkrcala takoj svoje mostvo, katero je zasedlo kos železne proge med Taku in Tientsinom. — Imenovanje nemškega generala Waldersee-ja vrhovnim poveljnikom zaveznikov odobravajo vse države. — Stanje Evropejcev v Pekingju je žalostno. Živeža in streliva nimajo skoro nič več, ali vendar se hočejo braniti do zadnjega hipa. Pekinga nočejo zapustiti na noben način, zato zahtevajo, da se jim dovoli direktno občevanje s svojimi vladami. — Kitajci se zopet pričujejo, da poslaniči nočejo zapustiti Pekinga, ko jim vendar zagotavljajo spremstvo do Tientsina. — V Pekingju vlada pred Evropejci grozen strah! Princ Tuan zapira vse mandarine, kateri so Evropejcem prijazni. — Cesarica vdova hoče bežati iz Pekinga, ter noče čakati „rudečih barbarjev“. Ima pač slabo vest!

Ruski poslanik je pooblaščen od svoje vlade, da zapusti Peking in se poda v Tientsin. Spremljali ga bodo veliki oddelki kitajskih vojakov, da se mu nič ne zgodi. Druge vele-vlasti niso s tem zadovoljne, da ruski poslanik odide iz Pekinga, ko poslaniči drugih vlad nočejo odpotovati; pravijo, da jim ne morejo Kitajci jamčiti življenja. — Angleži imajo v Sangaju že mnogo vojakov in vedno izkrcavajo se nove. Ta čin pa bodé v očih Francoze, in zato so ti sklenili, da pošljejo tudi oni velik oddelk svoje armade v Sangaj.

Kitajci hočejo sedaj skleniti mir in so pripravljene dovoliti Evropejcem sledeče pravice: 1. Reforma kitajskih denarnih razmer, da upnik kitajske države ničesar ne zgube. Kitajski colni uradi bodo pod evropskim nadzorstvom in morajo se po tem takim postaviti v službe Evropejci. — 2. Sodnija naj se preustroji, kakor je to v Egiptu; sodile bodo mešane, to je iz Kitajcev in Evropejcev obstoječe sodnje. Kitajska je tudi pripravljena sklicati shod evropskih in ameriškanskih pravnikov, kateri naj bi sestavili kazenski zakonik za Kitajsko. — 3. Ker hoče Kitajska sprejeti zapadno kulturo, dovoljuje Evropejcem nadzorstvo v kitajskih šolah. — Strah je „fudamana“ stvar, sedaj ponujajo Kitajci sami mnogo več kakor so Evropejci kdaj vprašali.

